

ความหลากหลายทางทรัพยากรชีวภาพบริเวณปากแม่น้ำ ลุ่มน้ำเพชรบุรี

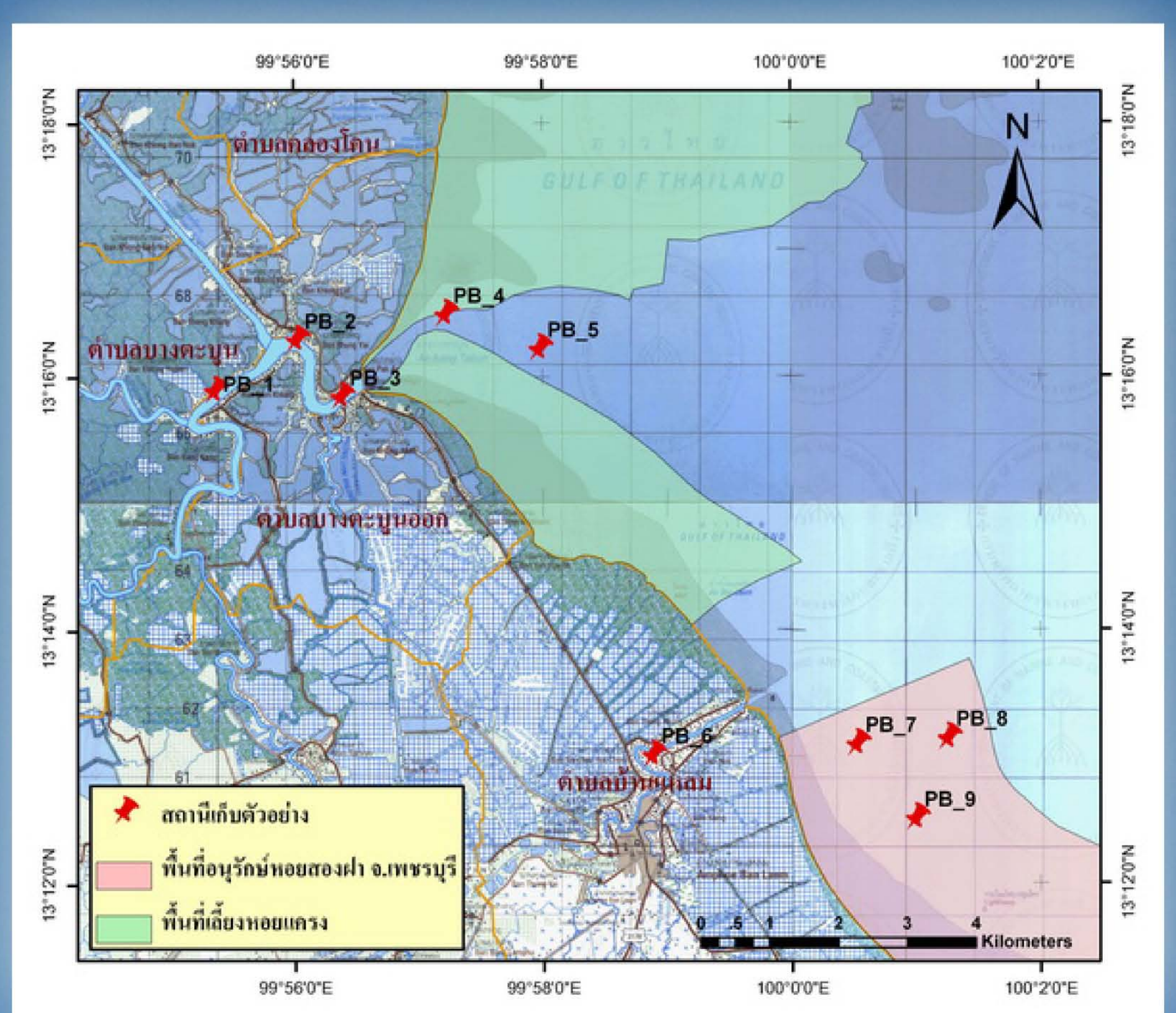

นครภัทร เลิศเกษรวิทยา, พิษารกรณ์ ยาวสุด, วัลภา ทองดี, ไพบรินทร์ เพ็ญประไพ, สามารถ นิคมจิตร และศีกดา อิงอุ
ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนบน 120/1 ม.6 ต.บางหญ้าแพรก อ.เมือง จ.สมุทรสาคร 74000
โทร./โทรสาร 034-497073-4 www.mcrc-upper.go.th

แม่น้ำเพชรบุรีเป็นแม่น้ำสายหลักในพื้นที่ลุ่มน้ำเพชรบุรีไหลลงสู่อ่าวไทยที่ ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม โดยมีแม่น้ำบางตะบูน เป็นแม่น้ำสาขาที่สำคัญอีกสายหนึ่งซึ่งไหลลงสู่อ่าวไทยที่ ตำบลบางตะบูน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี แม่น้ำทั้งสองสายนี้มีความสำคัญในการดำรงชีวิต ทั้งทางด้านเกษตร คมนาคม อุตสาหกรรมครัวเรือน การผลิตกระแสไฟฟ้า การอุปโภค บริโภค การท่องเที่ยว โดยเฉพาะบริเวณปากแม่น้ำทั้งสองสายเป็นแหล่งอุตสาหกรรมเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและการประมง ซึ่งขึ้นอยู่กับน้ำทะเลที่มีการแปรผันในรอบปีเป็นสำคัญเนื่องจากเป็นบริเวณที่อุดมสมบูรณ์ด้วยป่าชายเลน มีการเลี้ยงหอยแครงและหอยแมลงภู่ ซึ่งนับเป็นแหล่งเลี้ยงหอยแครงที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ

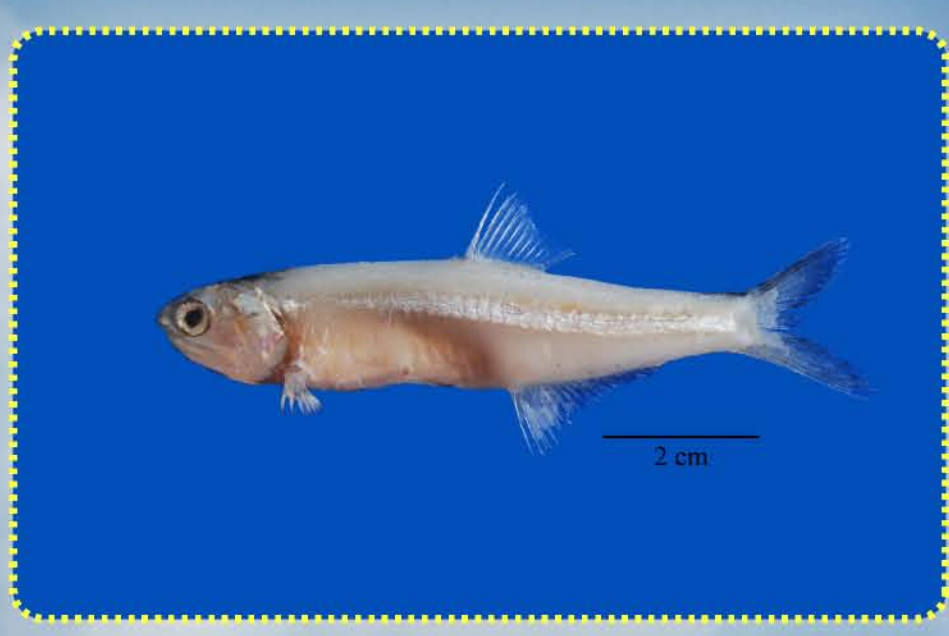
สภาพพื้นที่โดยทั่วไป ของการสำรวจความหลากหลายทรัพยากรชีวภาพบริเวณปากแม่น้ำ ลุ่มน้ำเพชรบุรีระหว่างเดือน ธันวาคม 2550 ถึงเดือนมิถุนายน 2552 พบว่าดินตะกอนมีลักษณะเป็นโคลน ขนาดอนุภาคดินตะกอนเฉลี่ย 0.089 ± 0.067 มิลลิเมตร ($0.046 - 0.699$ มิลลิเมตร) ความเค็มของน้ำทะเลเฉลี่ย 20.92 ± 8.43 psu ($0.90 - 31.90$ psu) ปริมาณออกซิเจนละลายน้ำเฉลี่ย 4.79 ± 1.67 mg/l ($0.67 - 9.50$ mg/l) ความเป็นกรด-ด่างเฉลี่ย 7.66 ± 0.34 ($6.78 - 8.43$) และอุณหภูมิเฉลี่ย 28.45 ± 2.05 °C ($24.70 - 32.80$ °C)

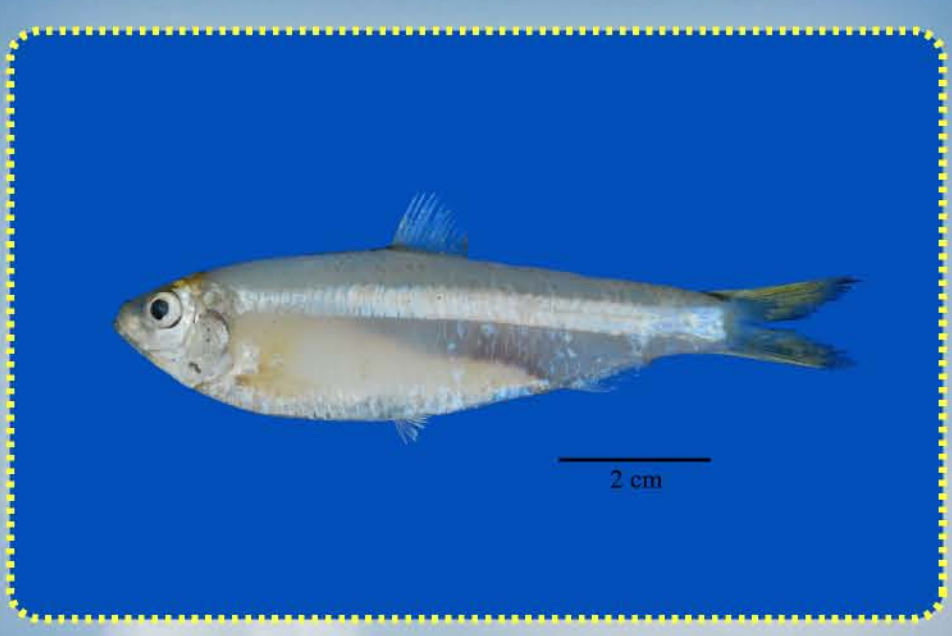
สถานีเก็บตัวอย่างบริเวณปากแม่น้ำบางตะบูน และปากแม่น้ำเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

ความหลากหลายทรัพยากรสัตว์น้ำ ประกอบด้วย ปลา 76 ชนิด กุ้ง 15 ชนิด ปู 9 ชนิด และหอยและหมึก 13 ชนิด พบรูปปลานิดเด่น ได้แก่ ปลากะตักควาย/ปลาไส้ตันควาย (*Stolephorus indicus*) ปลากะตักแก้ว (*Escualosa thoracata*) และปลาหัวตะกั่ว (*Atherinomorus duodecimalis*) ส่วนสัตว์น้ำชนิดอื่นที่เป็นชนิดเด่น ได้แก่ เคย กุ้งเชบิวีย ปูกระทอย หมึกกระตอย และหอยแครง

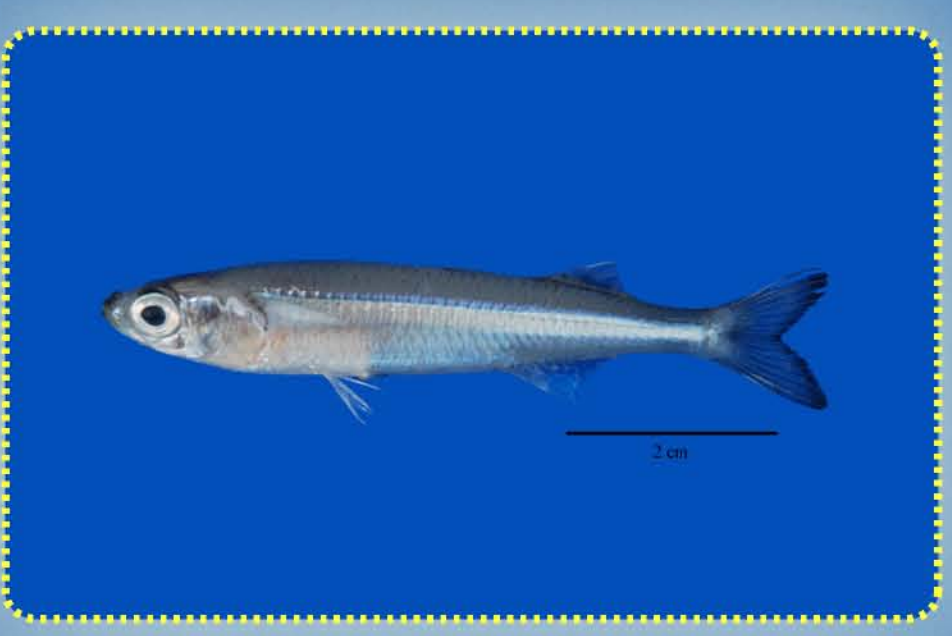
ประชากรสัตว์หน้าดินขนาดใหญ่ จำแนกออกเป็นกลุ่ม ๆ ประกอบด้วย กลุ่มหอย 2 ฝา เป็นกลุ่มหลักที่พบมากที่สุด รองลงมา คือ กลุ่มไส้เดือนทะเล กลุ่มกุ้ง - ปู และกลุ่มอื่น ๆ จำนวนทั้งหมด 35 taxa กลุ่มเด่น ๆ ที่พบในกลุ่มหอย 2 ฝา ประกอบด้วย วงศ์ Corbiculidae และวงศ์หอยแครง (Arcidae) กลุ่มไส้เดือนทะเล ประกอบด้วย วงศ์ Capitellidae, Sternaspidae และ Nephtyidae กลุ่มกุ้ง - ปู ประกอบด้วย Tanaidacea, Amphipoda และ Cumacea

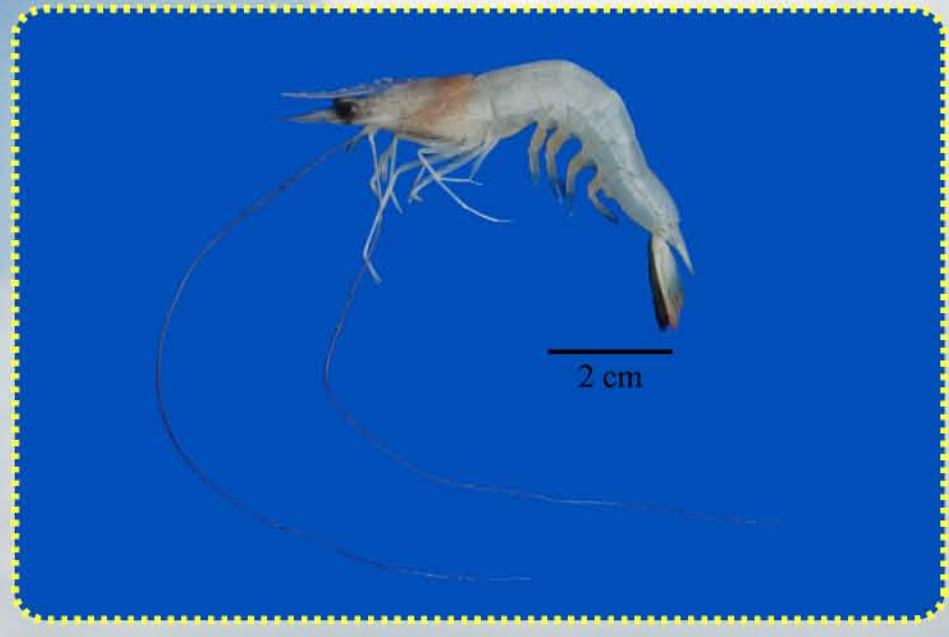
ปลากะตักควาย/ปลาไส้ตันควาย *Stolephorus indicus*

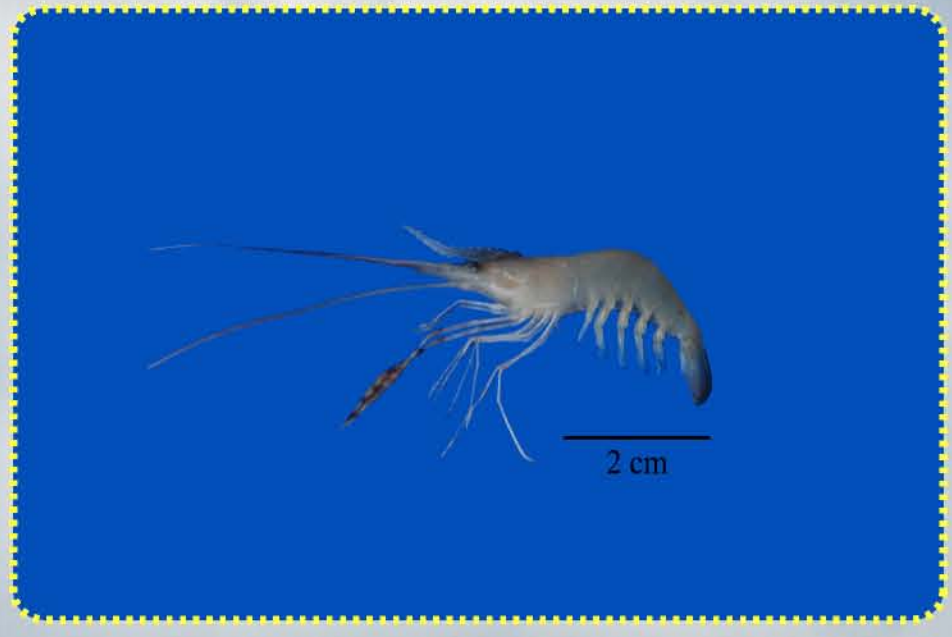
ปลากะตักแก้ว *Escualosa thoracata*

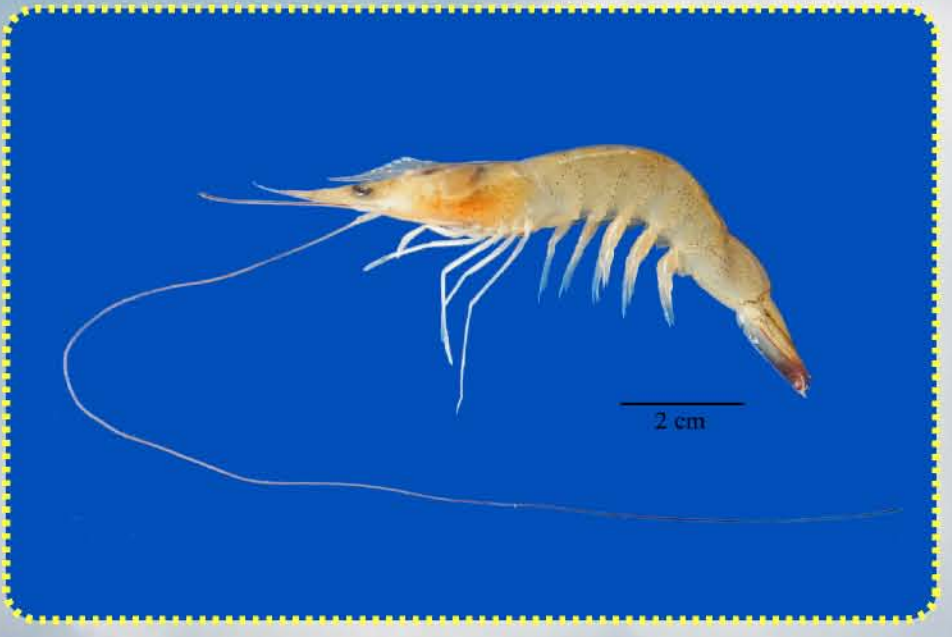
ปลาหัวตะกั่ว *Atherinomorus duodecimalis*

กุ้งเชบิวีย *Fenneropenaeus merguensis*

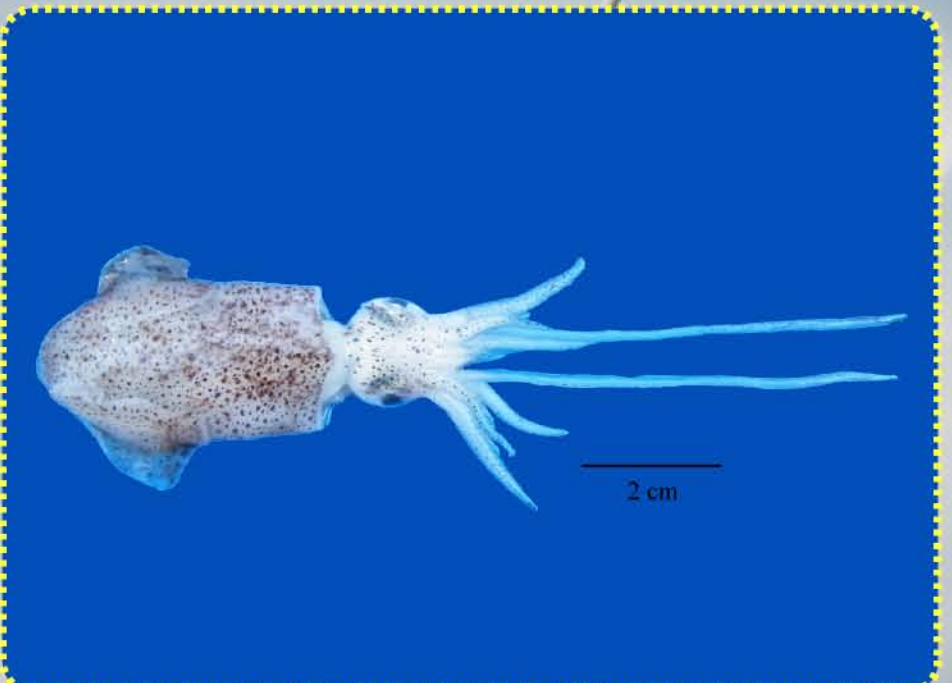
กุ้งชญา *Palaemon sp.*

กุ้งหัวมัน *Metapenaeus brevicornis*

ปูกระทอย *Charybdis affinis*

หมึกกระตอย *Lololus affinis*

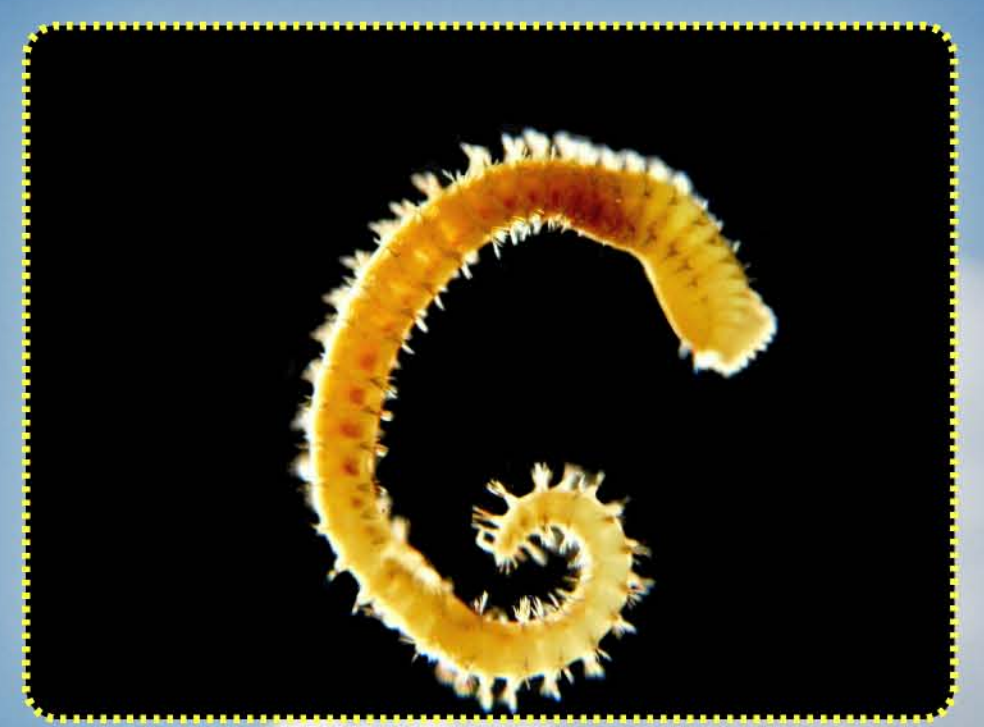
หอยแครง *Anadara nodifera*

Capitellidae

Sternaspidae

Nephtyidae

Corbiculidae

Tanaidacea

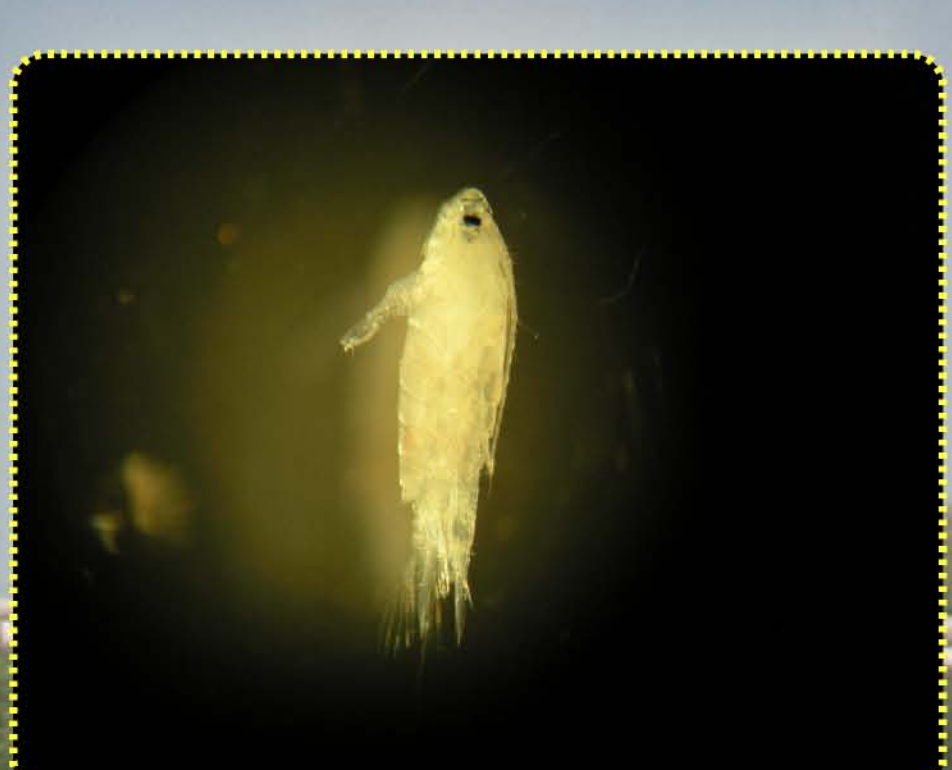
Amphipoda

ประชากรแพลงก์ตอนพืช พบจำนวน 134 ชนิด จาก 78 สกุล สกุลเด่น ๆ ที่พบประกอบด้วย กลุ่มไดอะตอม เช่น *Chaetoceros sp.*, *Cylindrotheca sp.*, *Cyclotella sp.*, *Bacillaria sp.* และ *Pseudo-nitzschia sp.* กลุ่มไดโนแฟลกเจลเลต เช่น *Ceratium sp.*, *Gymnodinium sp.* และ *Peridinium sp.* กลุ่มไซยาโนแบคทีเรีย เช่น *Anabaena sp.*, *Oscillatoria sp.* และ *Anabaenopsis sp.*

ประชากรแพลงก์ตอนสัตว์ ที่พบจำแนกเป็น 37 กลุ่ม กลุ่มเด่นได้แก่ Cirripedia larvae, Calanoid copepod, Brachyuran larvae และ Ophiopluteus larvae

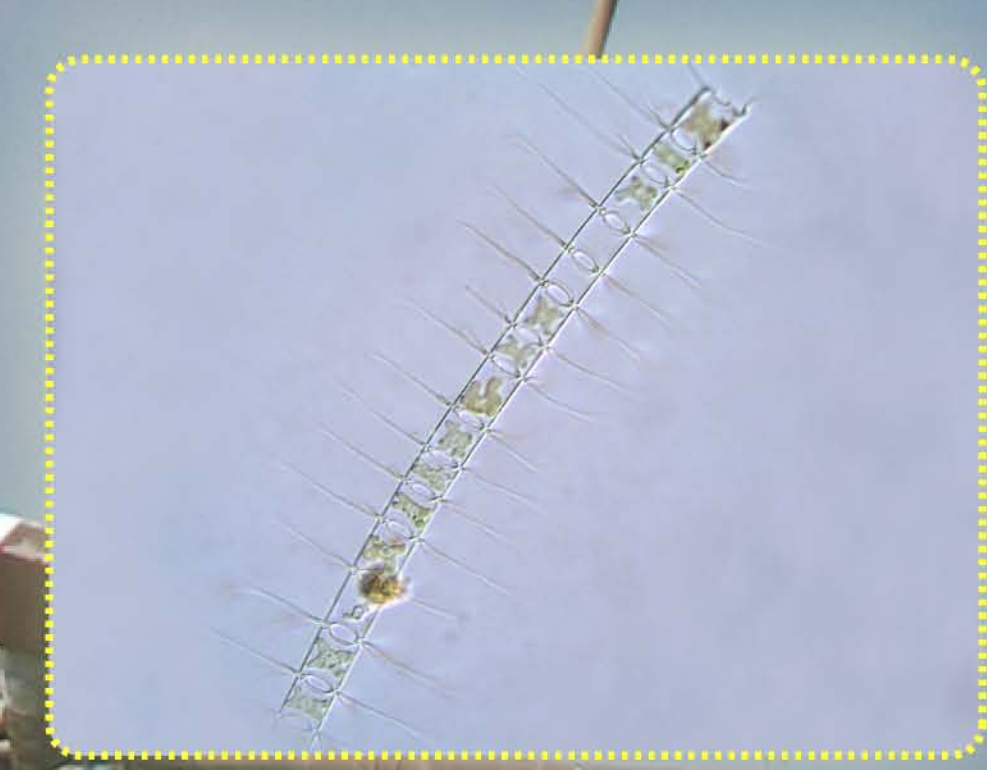
Cirripedia larvae

Calanoid copepod

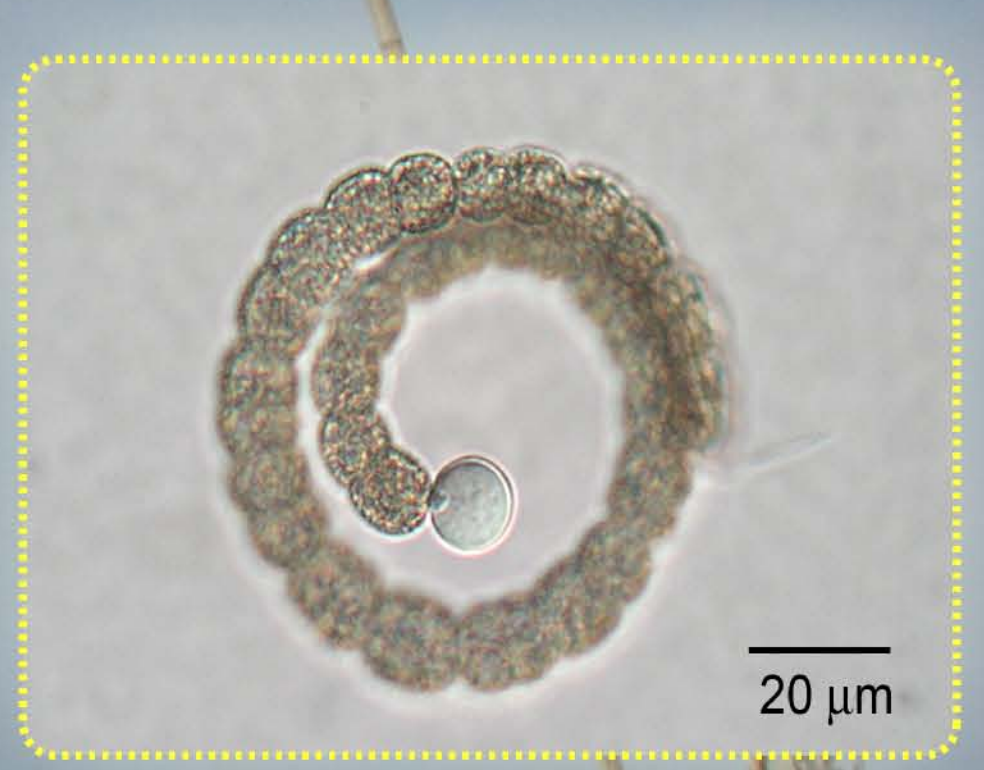
Brachyuran larvae

Chaetoceros sp.

Ceratium sp.

Anabaenopsis sp.

จากการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และการเพิ่มขึ้นของประชากร มีการตั้งบ้านเรือนอยู่กันหนาแน่นมากขึ้น ทำให้สิ่งแวดล้อมของแม่น้ำเพชรบุรีเป็นอย่างมาก ดังนั้นการสำรวจความหลากหลายทรัพยากรชีวภาพบริเวณปากแม่น้ำ ลุ่มน้ำเพชรบุรี จึงเป็นแนวทางเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง สอดคล้องกับ ศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติและความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศลุ่มน้ำ อีกทั้งยังใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการบริหารจัดการ และอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรของประเทศให้ดีขึ้นอีกด้วย